

PM Rotel IX (Dnr KS 2025/1045)

Promemorian Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet
Remisstid den 30 oktober 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat promemorian *Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen* till bland andra Stockholms stad för yttrande.

I promemorian föreslås ändringar av de nationella fridlysningsbestämmelserna. Det föreslås även att Naturvårdsverket regelbundet ska göra en översyn av nationellt fridlysta djur- och växtarter och att översynen ska ske utifrån kriterier som slås fast i artskyddsförordningen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att skyddet för varje art bättre anpassas till respektive arts faktiska skyddsbehov. Det skulle vara en fördel om det tydligare kan framgå när förbud utlöses. För stadens arbete med biologisk mångfald innebär förslaget att vissa arter som idag är nationellt fridlysta kommer ha ett mindre omfattande skydd.

Exploateringsnämnden bedömer att endast ett fåtal av de arter som kan komma ifråga vid ändringar i artskyddsförordningen (ASF) berör exploateringsnämndens verksamhet. Ökade möjligheter till dispenser bedöms i enstaka fall kunna förenkla exploateringsnämndens arbete med att utveckla staden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden instämmer i bedömningen i promemorian att förslagen kan ge ökad negativ påverkan på arter som idag är fridlysta och som föreslås få ett mindre omfattande skydd. Detta berör i Stockholms stad sannolikt flera arter av grod- och kräldjur, orkidéer och kärlväxter. Nämnden ställer sig frågande till om de föreslagna förändringarna kommer att verka i linje med förordningens övergripande syfte.

Stadsbyggnadsnämnden välkomnar en revidering av nuvarande bestämmelser så att den nationella fridlysningen anpassas utifrån arternas skyddsbehov. Konsekvenserna av föreslagna ändringar för stadens planprojekt bedöms bli begränsade. I vissa fall kan hanteringar av artskyddsfrågor förenklas i andra fall kan artskyddet bli striktare.

Stockholms Stadshus AB välkomnar förslaget och betonar att de nationella fridlysningsbestämmelserna är en viktig del för att bevara den biologiska mångfalden. Koncernledningen delar dotterbolagens synpunkter om att förenkla regelverket, öka förutsägbarheten och säkerställa att förbud inte hindrar att mark nyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det är välkommet med initiativ i syfte att göra artskyddsförordningen mer lättolkad samt dess tillämpning mer förutsägbar. Samtidigt ser jag en risk för negativa effekter på flera av de nationella miljömålen samt negativ påverkan på arter som i dag är nationellt fridlysta och där förslagen skulle leda till ett mindre omfattande skydd. I Stockholms stad kommer detta sannolikt beröra flera arter av groddjur, kräldjur, orkidéer och kärlväxter.

Det är problematiskt att tröskeln för de nya skyddskategorierna sätts så högt att det i princip enbart är arter som klassas som akut eller starkt hotade i den svenska rödlistan som kommer att omfattas av den starkaste skyddsformen. Förslagen ger ett försämrat skydd för arter som idag är nationellt fridlysta men som inte löper mycket eller extremt hög risk att dö ut. Sådana arter riskerar att på sikt minska avsevärt eller till och med försvinna lokalt.

De generella undantag som föreslås berör framförallt verksamheter och åtgärder inom jord- och skogsbruk som får väsentliga lättnader för åtgärder inom ramen för pågående markanvändning och som påverkar nationellt fridlysta arter. Den del som berör ändrad markanvändning är mest relevant för Stockholms stad.

Sammantaget ser jag förslagen som ytterst problematiska med stora negativa konsekvenser för djur och växter. I övrigt hänvisar jag till stadens interna remissinstansers yttranden.

Stockholm den 29 oktober 2025

Åsa Lindhagen

Bilaga

Promemorian Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen, dnr 2015/1045 1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat promemorian *Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen* till bland andra Stockholms stad för yttrande.

I promemorian föreslås ändringar av de nationella fridlysningsbestämmelserna. Det föreslås även att Naturvårdsverket regelbundet ska göra en översyn av nationellt fridlysta djur- och växtarter och att översynen ska ske utifrån kriterier som slås fast i artskyddsförordningen. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att skyddet för varje art bättre anpassas till respektive arts faktiska skyddsbehov och med förändringar som syftar till att göra artskyddsförordningen mer lättolkad samt dess tillämpning mer ändamålsenlig och förutsägbar för markägare och verksamhetsutövare. Stadsledningskontoret vill framhålla att det skulle vara en fördel om det tydligare kan utläsas direkt i lagstiftningen när ett förbud utlöses. Det skulle göra att markägare inte behöver invänta domar för att för att få vägledning om lagens tillämpning.

De förändringar som föreslås syftar framförallt till att underlätta för areella näringar såsom jord- och skogsbruk samt annan pågående markanvändning, men tar även upp ändrad markanvändning som exploatering. Bedömningen i promemorians konsekvensutredning är att förslagen totalt sett kommer innebära att mindre hänsyn tas till nationellt fridlysta arter vid till exempel pågående markanvändning och exploateringar, men att särskild hänsyn kommer att tas till de mest skyddsvärda arterna.

Ändrad markanvändning är mest relevant för Stockholms stad. Konsekvenserna av föreslagna ändringar för Stockholms stad bedöms bli begränsade för stadsutvecklingen. För stadens arbete med biologisk mångfald innebär förslaget att vissa arter som idag är nationellt fridlysta kommer ha ett mindre omfattande skydd. De regler som gäller för skyddade och fridlysta arter enligt EU:s båda naturvårdsdirektiv: fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet påverkas inte av förslagen. Stadsledningskontoret konstaterar att de föreslagna generella undantagen framförallt berör verksamheter och åtgärder inom jord- och skogsbruk som får väsentliga lättnader för åtgärder som vidtas inom ramen pågående markanvändning och som påverkar nationellt fridlysta arter. I SLU Artdatabankens analys av

påverkansfaktorer på rödlistade arter, anges att markanvändningen inom jord- och skogsbruket är det som påverkar flest rödlistade arter i Sverige.

Enligt förslaget ska möjligheten att bevilja dispens från förbuden bara tillämpas i undantagsfall och när verksamheten eller åtgärden behöver komma till stånd för ett mycket angeläget allmänt intresse, även om detta riskerar att försvåra upprätthållandet av en arts gynnsamma bevarandestatus. Enligt promemorian ska dispensgrunden ges en utformning som säkerställer en restriktiv tillämpning. Stadsledningskontoret ställer sig positivt till detta.

Naturvårdsverket ska enligt förslaget göra regelbunden översyn av nationellt fridlysta djur- och växtarter utifrån kriterier som slås fast i artskyddsförordningen. De arter som är nationellt fridlysta ska anges i en bilaga till förordningen. De nya skyddskategorierna föreslås enbart innehålla arter som kategoriseras som ”akut hotad” eller ”starkt hotad” i den svenska rödlistan. I bilagan ska även skälen för fridlysningen framgå.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att Naturvårdsverket gör översynen och att det sker utifrån kriterier i artskyddsförordningen. En sådan löpande översyn bidrar till att göra artskyddet relevant utifrån kunskap om arternas status och skyddsbehov. Stadsledningskontoret anser att det behöver säkerställas att kriterierna för vilka arter som ska anges i bilaga baseras på specifika beslut för varje art och inte enbart på rödlistestatus för att uppnå målsättningen om att skyddet bättre anpassas till respektive arts faktiska skyddsbehov.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att besvara remissen *Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen* med vad som sägs i tjänsteutlåtandet.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2025 följande.

1. Exploateringsnämnden beslutar att överlämna exploateringskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontoret ställer sig positivt till att skyddet för varje art bättre anpassas till respektive arts faktiska skyddsbehov. Detta innebär ett mer pragmatiskt förhållningssätt och bör i sig kunna möta många andra intressen. Om skyddsnivån för varje art är rätt bedömd vid klassificeringen i artskyddsförordningens bilagor kommer gynnsam bevarandestatus att kunna upprätthållas. Om skyddsbehovet däremot ska

vägas mot andra intressen, genom dispensförfarande, kan andra intressen komma att gå förlorade även om det äventyrar artens bevarandestatus.

Exploateringskontoret bedömer att endast ett fåtal av de arter som kan komma ifråga vid ändringar i artskyddsförordningen (ASF) berör exploateringsnämndens verksamhet. Ökade möjligheter till dispenser bedöms i enstaka fall kunna förenkla exploateringsnämndens arbete med att utveckla staden.

Exploateringskontoret anser att det är angeläget att utformningen av de tillkommande lagtexterna bidrar till att förenkla tillämpningen av artskyddsförordningen (ASF). Det skulle vara en fördel och öka förutsägbarheten om det tydligare går att utläsa direkt i ASF när ett förbud utlöses, så att man i möjligaste mån inte behöver invänta vägledande domar för att den praktiska tillämpningen ska bli mer enhetlig. Man bör därför bland annat överväga om det kan behövas ytterligare nivåer av förbud i ASF, utöver den föreslagna 5a §, så att skyddsnivån i högre grad kan skräddarsys för arter med olika skyddsbehov, och att förbudens åtgärdsbegränsningar därmed i större utsträckning går att utläsa direkt i lagtexten.

Exploateringskontoret efterfrågar ett klarläggande av huruvida en lagakraftvunnen detaljplan som har tagit erforderlig hänsyn till de fridlysningsbestämmelser som gäller vid en viss tidpunkt kan genomföras, även om fridlysningar för arter som berörs av planen skärps mellan att en detaljplan får laga kraft och genomförandestart. Exploateringskontoret anser därför att ytterligare övergångsbestämmelser bör övervägas, utöver dem som beskrivs i promemorians kapitel 7.

Exploateringskontoret konstaterar att den svenska rödlistan genom tillägg i 2 § ASF i viss mån får en grad av formell juridisk status som inte har funnits tidigare. Det skulle vara bra om det framgår i lagstiftningen eller förarbetena hur och när bilagorna till ASF uppdateras i förhållande till förändringar i rödlistan. Vidare bör det framgå om det är vid varje tidpunkt aktuell rödlista som avgör en arts status i ASF eller om det är klassificeringen i bilagorna som har företräde.

I olika avsnitt (till exempel avsnitt 5.3.1) i promemorian anges olika hotkategorier som underlag för införande i främst ASF bilaga 2, antingen "akut hotad" eller "starkt hotad eller akut hotad". Man bör vara konsekvent med vilka hotkategorier som avses. Från ett artbevarandeperspektiv bör det ses som rimligt att arter i hotkategorierna "akut hotad" (CR), "starkt hotad" (EN) och i vissa fall även "sårbar" (VU) ingår bland de arter som fridlyses enligt ASF. Det kan vara lämpligt att vissa arter i hotkategorin "sårbar" (VU) får ett fridlysningskydd som är tillräckligt starkt för att undvika att de senare når en allvarligare hotkategori.

Enligt promemorian (avsnitt 3.6.2) ska undantag från förbuden göras för vissa arter, för åtgärder som inte har till syfte att orsaka en sådan negativ påverkan (på en art) som avses med förbuden. Detta undantag införs genom den föreslagna 9 a §, första stycket. I tredje stycket samma paragraf anges att jord- och skogsbruk är sådana verksamheter som undantas, men undantaget torde gälla på samma sätt för exempelvis exploatering. Man bör överväga om inte tredje stycket är överflödigt.

Detta undantag ska enligt förslaget inte gälla åtgärder som är riktade direkt mot exemplar av arterna, exempelvis plockning och insamling. I många fall kan dock skadan (om än oavsiktlig) från såväl exploatering som jordoch skogsbruk vara betydligt mer långtgående än plockning och insamling. Denna skillnad har erfarenhetsmässigt svårt att få fäste i det allmänna rättsmedvetandet, alltså att småskaliga men inte storskaliga åtgärder är förbjudna. Exploateringskontoret ser gärna att denna skillnad motiveras väl i förarbetena till lagändringarna.

I förslaget till ny 2 § 6 p kan det vara lämpligt att benämna den svenska rödlistan som den "aktuella" eller "gällande" eller "senast fastställda" svenska rödlistan, så att det inte kan missförstås vilken upplaga av rödlistan som avses.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2025 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
3. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 4 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Promemorian lägger stort fokus på areella näringar såsom jord- och skogsbruk samt annan pågående markanvändning men tar även upp ändrad markanvändning, såsom exploateringar. Förvaltningen bedömer att det är det sistnämnda som är relevant för Stockholms stad

Det primära syftet med artskyddsförordningen är att skydda arter som på något sätt är hotade av mänskliga verksamheter. Förvaltningen välkomnar initiativ som syftar till att göra artskyddsförordningen mer lättolkad samt dess tillämpning mer ändamålsenlig och förutsägbar. Samtidigt ställer sig förvaltningen frågande till om de föreslagna förändringarna kommer att verka i linje med förordningens övergripande syfte. Förvaltningen delar slutsatsen i promemorian om att förslagens effekt på miljömålen, särskilt Ett rikt växt- och djurliv, kommer att vara negativ.

Enligt förslaget ska möjligheten att bevilja dispens från förbuden bara tillämpas i undantagsfall och när verksamheten eller åtgärden behöver komma till stånd för ett mycket angeläget allmänt intresse, även om detta riskerar att försvåra upprätthållandet av en arts gynnsamma bevarandestatus. Enligt promemorian ska dispensgrunden ges en utformning som säkerställer en restriktiv tillämpning. Förvaltningen ställer sig positiv till detta.

Förvaltningen tolkar förslaget som ett försök att befästa nuvarande praxis (som exempelvis MÖD 2016:1 Klinthagen) vilket kan vara positivt. Samtidigt befarar förvaltningen att effekterna av detta kommer att bli mer långtgående än vad som är

lämpligt ur artskyddssynpunkt. Förvaltningen håller med om bedömningen i konsekvensbeskrivningen i promemorian om att förslagen kan medföra ökad negativ påverkan på sådana arter som i dag är nationellt fridlysta och som till följd av förslagen kommer att ha ett mindre omfattande skydd.

Förvaltningen bedömer att det i Stockholms stad sannolikt kommer att beröra flera arter av grod- och kräldjur, orkidéer och kärlväxter. Till exempel är arter så som vanlig padda, vanlig groda och mindre vattensalamander idag nationellt fridlysta enligt 6 § artskyddsförordningen. Gällande dessa arter uppfattar förvaltningen att det föreslagna undantaget kommer att avvika från dagens praxis genom att man inte längre kommer att behöva ta hänsyn till påverkan på artens bevarandestatus i området för att utlösa förbudet. Förvaltningen ser en risk med att detta kommer att innebära en ökad negativ påverkan på dessa arters lokala populationer. Inom Stockholms stads handlingsplan för biologisk mångfald har groddjur identifierats som en prioriterad artgrupp. Resultaten av den senaste groddjursinventeringen som genomfördes 2023 inom ramen för miljöövervakningen visar en positiv trend för mindre vattensalamander men däremot en negativ trend för vanlig groda och vanlig padda. I och med de nya undantagsbestämmelserna anser förvaltningen att det finns risk för att trenden för de lokala populationerna av dessa arter i längden ytterligare kommer att försämrats.

De föreslagna formuleringarna i 9 b § innebär att förbuden inte gäller om förbuden innebär att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Förvaltningen ställer sig undrande till hur begreppet ”avsevärt” ska tolkas och vad effekterna av denna formulering blir. Det är också oklart när dispensutrymmet kopplat till 6 § ska kunna användas då förbuden enligt 9 a § inte ska gälla om det är uppenbart att verksamhetens eller åtgärdens syfte inte är att orsaka en sådan påverkan som omfattas av förbuden.

Generellt menar förvaltningen att det är problematiskt att tröskeln för de nya skyddskategorierna sätts så pass högt att i princip enbart arter som kategoriseras som akut eller starkt hotade i den svenska rödlistan kommer att ingå i skyddskategorierna som innebär den starkaste skyddsformen. Detta bedömer förvaltningen medger ett försämrat skydd för arter som idag är nationellt fridlysta men som inte löper mycket eller extremt hög risk att dö ut. Det finns därmed en risk att sådana arter på sikt kommer att minska avsevärt eller till och med försvinna lokalt.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vi sitt sammanträde 25 september 2025 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret välkomnar en revidering av nuvarande bestämmelser så att den nationella fridlysningen anpassas utifrån arternas skyddsbehov. Konsekvenserna av föreslagna ändringar för stadens planprojekt bedöms bli begränsade. I vissa fall kan hanteringar av artskyddsfrågor förenklas i andra fall kan artskyddet bli striktare. De regler som gäller för skyddade och fridlysta arter enligt EU:s båda naturvårdsdirektiv: fågeldirektivet samt art- och habitatdirektivet påverkas inte av förslagen. Konsekvenserna av föreslagna ändringar för stadens miljömål Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem - Stärkt biologisk mångfald och blågrön infrastruktur risker blir negativ på grund av ett försämrat skydd av vissa arter.

Kontoret delar promemorians samlade bedömning att förslagen totalt sett innebär att mindre hänsyn tas till nationellt fridlysta arter vid till exempel pågående markanvändning (t.ex. skogs- och jordbruk) och exploateringar, men att särskild hänsyn kommer att tas till de mest skyddsvärda arterna (= arter som löper extremt hög risk att dö ut). I och med att föreslagna generella undantag innebär ett försämrat skydd för sådana arter som idag är nationellt fridlysta men inte löper mycket/extremt hög risk att dö ut riskerar det dock på sikt få effekten att fler arter minskar nationellt och försvinner lokalt. En omformulering av de generella undantagen bör därför övervägas så att flera arter får en mer omfattande skydd. Det bör även övervägas om bilaga 2 ska kompletteras med en skyddskategori, arter som löper hög risk för att dö ut i vilt tillstånd, så att även de arterna kan skyddas.

Naturvårdsverket får i uppdrag att regelbundet se över vilka djur och växter som är nationellt fridlysta och omfattningen av fridlysningen utifrån kriterier som slås fast i artskyddsförordningen. Naturvårdsverket ska även redogöra för hur fridlysningen kan utvecklas och förbättras. Kontoret bedömer att en sådan löpande översyn bidrar till att göra artskyddet relevant utifrån kunskap om arternas status och skyddsbehov. För att denna bedömning ska kunna göras på ett pålitligt och utifrån vetenskapligt underbyggt underlag måste tillräckliga resurser avsättas för miljöövervakning, inventeringar och statusbedömningar.

Förslaget innebär att samtliga djurarter kan fridlysas nationellt, utifrån de kriterier som tas fram, samt att nationellt fridlysta djur ska kunna skyddas genom förbud mot störningar och mot att skada eller förstöra deras fortplantningsområden eller viloplatser. Detta bedömer kontoret bidrar till ett effektivt artskydd. Kontoret delar promemorians bedömning att förslagens effekt på miljömålen, särskilt Ett rikt växt- och djurliv, bedöms som negativ.

Kontoret anser att denna negativa effekt är problematisk mot bakgrund av att utvecklingen av miljömålen redan är negativ och den biologiska mångfalden minskar i Sverige. Enligt naturvårdsverket har fem direkta påverkansfaktorer orsakat förlust av biologisk mångfald de senaste 50 åren – två av dessa faktorer berörs av artskyddsförordningen: förstörda livsmiljöer och överexploatering av arter. Förstörda livsmiljöer förorsakas av åtgärder och verksamheter som inte har som syfte att döda

eller störa djur eller förstöra deras fortplantnings- eller viloplatser. I SLU Artdatabankens analys av påverkansfaktorer på rödlistade arter, anges att markanvändningen inom jord- och skogsbruket är det som påverkar flest rödlistade arter i Sverige. Exempelvis påverkas drygt 1400 rödlistade arter i Sverige av skogsavverkning. Kontoret anser därför att det är problematiskt att de föreslagna generella undantag rör verksamheter och åtgärder som anses vara huvudorsaker för förlust av biologisk mångfald i Sverige.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 30 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningen välkomnar förslaget och betonar att de nationella fridlysningsbestämmelserna är en viktig del för att bevara den biologiska mångfalden. Koncernledningen delar bolagens synpunkter om att förenkla regelverket, öka förutsägbarheten och säkerställa att förbud inte hindrar att mark nyttjas på ett ändamålsenligt sätt samt ett behovsanpassat skydd för djurs livsmiljöer. Vägledning från berörda myndigheter välkomnas.

Koncernledningen ser positivt på att lagstiftaren eftersträvat en balans mellan ett effektivt artskydd och ett regelverk som inte är alltför omfattande eller komplext. Den nya dispensmöjligheten välkomnas, vilken föreslås gälla verksamheter och åtgärder som behövs för att tillgodose ett väsentligt allmänt intresse och som vid en intresseavvägning väger tyngre än bevarandeintresset.

Underremisser

AB Stockholmshem

AB Stockholmshems yttrande daterat den 3 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget har läst promemorian och främst fokuserat på de avsnitt som kan ha bäring på bolagets verksamhet såsom pågående markanvändning, ändrad markanvändning och exploatering. Bolaget anser att de föreslagna ändringarna förbättrar och ökar förutsägbarheten för bolaget som byggaktör. I övrigt har bolaget inga synpunkter.

Stockholms Hamn AB

Stockholms Hamn AB:s yttrande daterat den 10 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Bolaget välkomnar promemorians förslag att utveckla och tydliggöra systemet med nationell fridlysning. Att regelverket anpassas till arternas faktiska skyddsbehov samtidigt som andra angelägna samhällsintressen beaktas är en viktig utgångspunkt. Bolaget ser särskilt positivt på den uttryckliga ambitionen att förbuden inte ska

försvåra för verksamheter och åtgärder, eftersom detta stärker förutsättningarna för att kombinera ett effektivt artsskydd med en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

En central förbättring i promemorian är att undantag föreslås införas för verksamheter där påverkan på fridlysta arter inte är avsiktlig. Detta är av stor betydelse för hamnverksamhet, vilken ofta bedrivs i komplexa miljöer där åtgärder kan få indirekta effekter, men där syftet aldrig är att skada arter. Genom att tydliggöra att sådana situationer inte ska omfattas av fridlysningsförbuden stärks förutsebarheten i hamnverksamheten.

Bolaget välkomnar också förslaget att förbuden inte ska tillämpas i de fall de avsevärt försvårar pågående markanvändning. Hamnar utgör en samhällsviktig funktion och behöver kunna utvecklas för att bland annat möta ökade transportbehov och bidra till klimatomställningen. Om fridlysningsbestämmelser riskerar att göra sådan verksamhet orimligt svår eller omöjlig är det viktigt att lagstiftningen ger utrymme för avvägningar som tar hänsyn till både artskydd och försörjningstrygghet.

Vidare är det positivt att dispensmöjligheter tydliggörs när det finns ett övervägande allmänintresse. Infrastruktur för sjöfart och transporter är ett tydligt exempel på ett sådant intresse. Att dispens kan beviljas även om det innebär en viss påverkan på artens bevarandestatus är en nödvändig anpassning, under förutsättning att inga alternativa lösningar finns och att kompensationsåtgärder vidtas för att minimera den negativa påverkan. Detta uppfattar Bolaget skapar balans mellan bevarandemål och samhällsviktiga behov.

Promemorian föreslår också ett utökat skydd för djurarter, bland annat genom förbud mot betydande störningar och genom skydd av fortplantningsområden och viloplatser. Det är angeläget att dessa regler utformas på ett sätt som är tydligt och förutsägbart, så att det går att avgöra vad som utgör en otillåten störning i praktiken. Här ser Bolaget ett behov av vägledning från berörda myndigheter, så att reglerna kan tillämpas på ett enhetligt sätt.

Sammanfattningsvis anser Bolaget att promemorians förslag utgör ett steg i rätt riktning mot ett mer proportionerligt och flexibelt system för nationell fridlysning, där både biologisk mångfald och samhällsviktig verksamhet som exempelvis hamnar, kan värnas. Detta yttrande har inte behandlats av Stockholms Hamn AB:s styrelse

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholms Vatten och Avfall AB:s yttrande daterat den 29 augusti 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) avstår från att svara på denna remiss med motiveringen:

Promemorian från Klimat- och näringslivsdepartementet innehåller inget som direkt berör vattenvård, vattenkvalitet, recipientpåverkan eller liknande som ingår i SVOAs

verksamhet. Dokumentet nämner groddjur, fiskar, alger etc., men inte i den utsträckning att det direkt kopplar till SVOA:s verksamhet. Verksamheten inom Bornsjöområdet kan möjligen komma att beröras, men då de flesta ändringarna innebär lättnader jämfört med nuvarande lagkrav så bedöms inte ändringarna vara av avgörande betydelse för SVOA.

I praktiken kan de nationella fridlysningsbestämmelserna beröra VA-projekt (t.ex. ledningsdragningar, dagvattendammar, pumpstationer) om de påverkar fridlysta arter eller deras livsmiljöer. Och på sidan 22 står exempelvis "I praxis har bl.a. dispens beviljats för att flytta groddjur i samband med ombyggnation av ett dagvattensystem (t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 15 november 2024 i mål nr M 14565-22)." Detta är dock bara ett exempel som inte har någon stor betydelse för SVOA:s del.